

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЙОРКШИРСЬКОГО ДІАЛЕКТУ

Григораш В.С., викл. каф. іноземних мов природничих факультетів,
здобувач кафедри теоретичної та прикладної фонетики
англійської мови,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Для території Британських островів характерною є унікальна мовна ситуація, яка дає можливість вивчення діалектної варіативності англійської мови. За оцінкою англійських соціолінгвістів на Британських островах орфоепічною нормою вимови володіє лише 3% – 5%, за менш суворими вимогами – 10% населення [1; 2]. Саме тому, діалектне мовлення в Англії привертає увагу дослідників та діячів культури протягом багатьох століть.

Подане дослідження присвячене визначенню місця одного з регіональних діалектів Англії, а саме Йоркширського діалекту, серед інших діалектів та виявленню його територіальних фонетичних особливостей на матеріалі аутентичних записів мовлення його носіїв.

Йоркширський діалект – регіональний діалект історичного графства Йоркшир на півночі Англії, яке являє собою найбільше територіальне утворення в цьому регіоні. Своїми витокami він сягає в 5 століття до н.е., коли територію Йоркширу захопили кельтські племена Бритонів та Паризів, які поклали початок Йоркширському діалекту. За класифікацією англійського дослідника П. Традгіла діалекти Північного та Східного Йоркширу відносяться до Північної групи діалектів, а саме Lower North, в той час, як діалект Південного Йоркширу належить до Південної групи діалектів разом з Ланкаширським та Лінкольнширським діалектами. За іншою класифікацією В. Скита, діалекти Східного та Північного Райдингів (адміністративне ділення Йоркширського діалекту з часів скандинавського захоплення графства) та горбистої поверхні Західного Райдингу належать до групи північних діалектів, при цьому Східний і Північний Райдинги та Західний Райдинг вчений відносить до різних підгруп. Окремо стоїть Південний Йоркшир, який належить до групи середніх, або мідлендських діалектів.

Хоча англійські дослідники виділяють принципово два різновиди Йоркширського діалекту: діалект Північно-Східного Райдингу, який «асоціюється з тихим мовленням пастухів» [3], та діалект Західного Райдингу, який «відрізняється жвавістю та гучністю та асоціюється з млинами та копальнями промислової революції» [3], Йоркширський діалект включає велику кількість міських та сільських діалектів. Так, жителі двох селищ, які знаходяться на досить близькій відстані, можуть розмовляти на різних діалектах.

Йоркширський діалект вельми своєрідний за своїми лінгвістичними характеристиками: спостерігається якісна заміна звуків, мають місце кількісні зміни голосних [4, 25].

На підставі аналізу монологів носіїв Йоркширського діалекту, вилучених з радіоінтерв'ю, записаних місцевими радіостанціями BBC великих та малих міст (Bradford, Dewsbury, Featherstone, Fulstone, Carlton, Chapeltown, Cudworth, Doncaster, Sheffield), виділяємо наступні основні регіональні особливості вимови:

1. Використання глотального змичного ([ʔ]): *started* [sta:ʔɪd]; *nineteen* [na:ɪnʔ:n].
2. Йоркширська асиміляція приголосних (повне оглушення попереднього приголосного в результаті контакту кінцевого дзвінкого обструенту з початковим глухим обструентом в межах складного слова або на межі слів): *cut old clothes* [ʊlt kl :z] up; *me and my friend Pat* [fɪɛnʔ pat].
3. Вимова закінчення –ing як [ɪn]: *nothing* [nʊθɪn]; *making* [mekɪn].
4. TH-fronting (використання губно-зубних фрикативних [f] та [v] замість зубних [θ] та [ð]): *thirty-six* [fə:ʔɪsɪks]. Спостерігається зростаюча тенденція використання подібної вимови серед представників молоді.
5. Втрата фрикативного [h] (особливо перед голосним звуком): *houses* [auzəz]; *haven't* [ant].
6. Заміна означеного артикля глотальним змичним: *when the post office* [wɛnʔp :stɔfɪs] opens.
7. Відсутність голосного [ʌ], в результаті чого в парах слів, як *put* vs *putt*, обидва слова вимовляються з [ʊ]: *one* [wʊn]; *adults* [ədʊlts].
8. Реалізації дифтонгу [eɪ] у вигляді вузького дифтонгу або монофтонгу [ɛ]: *came* [kɛm]; *great* [gɹɛt]; *say* [sɛ].
9. Вимова відкритого переднього монофтонгу [æ] як [a]: *family* [famɪ].

10. Заміна в ненаголошеній позиції редукованого [ə] на задній відкритий [ɒ]: *completed* [kɒmpliʔɪd]; *consider* [kɒnsɪdə]; *complete* [kɒmpləɪ t]; *convicted* [kɒnvɪktɪd].

11. Реалізації дифтонгу [ou] або у вузькому дифтонзі, або в монофтонгах [ɔ:], [ʊ], [ʊ]: *over* [ɒvə]; *only* [ɔ:nli].

Проілюструємо неоднорідність Йоркширського діалекту результатами дослідження мовлення 6 жителів міста Хал (Hull [hʊl] – Йоркширська вимова): 3 жінок та 3 чоловіків віком від 20 до 78 років.

Діалект міста Хал (Східний Йоркшир) відрізняється від інших Йоркширських діалектів та менш відомий, ніж інші міські діалекти. Окрім загальноЙоркширських особливостей вокалізму та консонантизму, визначаємо ті, які характерні для даного регіону:

1. Вимова кінцевого приголосного [ɪ] як [ei]: *happy* [hæpei].
2. Реалізація дифтонгу [aʊ] як [əu]: *about* [əbəu t].
3. Перехід у відкритих складах дифтонгу [oʊ] в редукований [ə]: *so many* [sə mɛni].
4. Вимова дифтонгу [au] як [əu]: *about* [əbəu:t].
5. Реалізація дифтонгу [eə] у монофтонзі [ɛ:]: *compared* [kɒmpɛɪd].
6. Перехід альвеолярного апроксиманта [ɹ] у взривний [t]: *thirteen* [θɛɪtɪɪn].
7. Вимова слів з коренем <-thing> як [θɪŋk]: *nothing* [nʊθɪŋk].
8. Вимова губногубного апроксиманта [w] в односкладових словах з довгим голосним: *I saw* [sɔ:w ən] *an advertisement* [advətə zmənt].

З огляду на все вищезазначене, робимо висновок про негомогенність та територіальну варіативність Йоркширського діалекту на сегментному рівні. До перспектив дослідження можна віднести не тільки детальне вивчення соціолінгвістичних ознак Йоркширського діалекту на сегментному рівні, але й визначення його просодичних особливостей, які допоможуть детальніше схарактеризувати мовлення жителів поданого регіону.

Література

1. Trudgill P. *Introducing Language and Society* / Peter Trudgill. – Penguin Books Ltd., 1992. – 79 p.
2. Wells J.C. *Accents of English* / J.C. Wells. – L.: Cambridge University Press, 1982. – Vol.2: *The British Isles*. – 465 p.
3. Kellett A. *Basic Broad Yorkshire: Revisited Edition* / Arnold Kellett. – Otley: Smith Settle, 1992. – 140 p.
4. Ледяева Е.В. Интонационное оформление дискурсивных элементов английской разговорной речи (на материале Йоркширского диалекта английского языка): дисс. ...канд. фил. наук: 10.02.04 / Ледяева Евгения Валерьевна. – Иваново, 2002. – 224 с.

Наук. кер. - Григорян Н. Р., канд. філол. н., доцент, завідувач кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова